

PSYCHOLOGICZNE UWARUNKOWANIA, PRZEWIDYWANIE ORAZ PRZECIWDZIAŁANIE NIEUCZCIWOŚCI AKADEMICKIEJ WŚRÓD STUDENTÓW

Lidia Baran

STRESZCZENIE

Nieuczciwość akademicka jest powszechnym wśród studentów uczelni i szkół wyższych zjawiskiem (Gromkowska-Melosik, 2007; Wypler, 2014), obejmującym zachowania, mające na celu zdobywanie, otrzymywanie lub przekazywanie informacji od innych, korzystanie z niedozwolonych materiałów lub informacji oraz omijanie przyjętego procesu oceny (Faucher, Caves, 2009). Wieloczynnikowe uwarunkowania popełniania przez studentów oszustw w środowisku akademickim znacznie utrudniają przewidywanie nieuczciwości akademickiej oraz podejmowanie działań w celu jej zapobiegania. Fakt ten sprawia, że wyróżnienie profili osób, które w określonych sytuacjach mogą z większym prawdopodobieństwem podejmować oszustwa akademickie stanowi istotny element na drodze do wypracowania skutecznych programów zapobiegania nieuczciwości wśród studentów.

Niniejsza pracy poświęcona jest analizie wybranych psychologicznych uwarunkowań popełniania przez studentów oszustw akademickich, korelatów podejmowania decyzji o oszukiwaniu, a także możliwych oddziaływań, skutkujących obniżeniem poziomu nieuczciwości akademickiej wśród studentów. Cele te osiągnięto poprzez przeprowadzenie trzech odrębnych badań, z których pierwsze poświęcono psychologicznym uwarunkowaniom, drugie przewidywaniu, a trzecie możliwości przeciwdziałania nieuczciwości akademickiej wśród studentów.

Badanie pierwsze, przeprowadzone na grupie 390 studentów polskich uczelni wyższych, miało charakter przekrojowy i poświęcone było analizie relacji między deklarowaną nieuczciwością akademicką a wybranymi cechami osobowości, czynnikami związanymi z motywacją, postawą jawną wobec nieuczciwości akademickiej, orientacją moralną, kierunkiem studiów oraz postrzeganymi czynnikami kontekstualnymi. Najsilniejszymi predyktorami deklarowanej nieuczciwości akademickiej okazały się: motywacja mistrzostwa, rozhamowanie oraz postawa jawna wobec nieuczciwości. Uzyskane dane pozwoliły także na wyodrębnienie czterech profili osób popełniających oszustwa akademickie: zmotywowanych idealistów, nieskutecznych idealistów, psychopatycznych

relatywistów oraz niezmotywowanych relatywistów. Przeprowadzona analiza mediacji i moderacji umożliwiła natomiast opisanie relacji pomiędzy czynnikami powiązаныmi z deklarowaną nieuczciwością akademicką.

W badaniu drugim, przeprowadzonym na 64 studentach śląskich uczelni i szkół wyższych, do przewidywania prawdopodobieństwa popełnienia czterech rodzajów oszustw na kolokwium lub egzaminie wykorzystano model planowanego zachowania, rozszerzony o pomiar postawy utajonej wobec oszukiwania na kolokwium lub egzaminie. Otrzymane wyniki wskazują, że zastosowany model wyjaśnia od 57% do 59% wariacji intencji do oszukiwania na kolokwium lub egzaminie oraz od 13% do 43% wariacji prawdopodobieństwa oszukiwania na kolokwium lub egzaminie. Najsilniejszymi predyktorami intencji okazały się: kontrola behawioralna nad oszukiwaniem i powinność moralna wobec uczciwego zachowania, a najsilniejszymi predyktorami prawdopodobieństwa oszukiwania na kolokwium lub egzaminie były: oszukiwanie w przeszłości, intencja do oszukiwania oraz kontrola behawioralna nad oszukiwaniem. Ponadto, prawdopodobieństwo oszukiwania na kolokwium lub egzaminie okazało się najwyższe w przypadku pomagania innej osobie, która prosi o odpowiedź, a także w sytuacjach, w których inni studenci nie podejmują nieuczciwych działań, ryzyko oszukiwania jest niskie, a trudność podejmowanego zadania wysoka.

W ramach trzeciego badania weryfikowano eksperymentalnie wpływ podpisywania kodeksów honorowych na deklarowaną częstość popełniania oszustw akademickich w grupie 320 studentów psychologii. Wyniki przeprowadzanych analiz wskazują na brak istotnych różnic między osobami niepodpisującymi i podpisującymi kodeksy honorowe w deklarowanej częstości popełniania nieuczciwych zachowań. W odniesieniu do oczekiwanych różnic w deklarowanej nieuczciwości akademickiej pomiędzy studentami podpisującymi odmienne rodzaje kodeksów honorowych zanotowano natomiast istotną różnicę między grupami podpisującymi kodeksy ustrukturalizowane i nieustrukturalizowane, wskazującą na niższy poziom deklarowanej nieuczciwości wśród studentów należących do pierwszej z powyższych grup.

Wnioski płynące z przeprowadzonych badań mogą zostać wykorzystane podczas planowania sposobów i warunków weryfikacji wiedzy studentów w toku studiów, w trakcie tworzenia programów mających na celu przeciwdziałanie nieuczciwości akademickiej na uczelniach i w szkołach wyższych, a także w trakcie przeprowadzania interwencji w momencie wykrycia nieuczciwego postępowania studentów.

PSYCHOLOGICAL DETERMINANTS, PREDICTION AND PREVENTION OF ACADEMIC DISHONESTY AMONG UNIVERSITY STUDENTS

Lidia Baran

SUMMARY

Academic dishonesty is a common phenomenon among students of universities and colleges (Gromkowska-Melosik, 2007; Wypler, 2014), involving behaviors aimed at obtaining, receiving or conveying information from others, using unauthorized materials or information and bypassing the adopted assessment process (Faucher, Caves, 2009). Multifactorial determinants of committing fraud by students in the academic environment make it very difficult to predict academic dishonesty and taking action to prevent it. This fact makes distinguishing profiles of people, who in certain situations are more likely to undertake academic fraud, an important element in developing effective programs to prevent dishonesty among students.

This paper is devoted to the analysis of selected psychological determinants of committing fraud by students, correlates of making decision to cheat, as well as possible actions leading to reduction of academic dishonesty among students. These objectives were achieved by carrying out three separate studies, the first of which was devoted to psychological determinants, the second one to prediction and the third one to possible way of prevention of academic dishonesty among students.

The first study, conducted on a group of 390 students of Polish universities using cross-sectional design, was devoted to analyzing the relationship between declared academic dishonesty and selected personality traits, factors related to motivation, explicit attitude towards academic dishonesty, moral orientation, the field of study and perceived contextual factors. The strongest predictors of the declared academic dishonesty were: mastery-oriented motivation, disinhibition and explicit attitude towards dishonesty. The obtained data allowed also to distinguish four profiles of people committing academic fraud: motivated idealists, ineffective idealists, psychopathic relativists and unmotivated relativists. The conducted analysis of mediation and moderation made it possible to describe the relationship between factors related to the declared academic dishonesty.

In the second study, conducted on 64 students of Silesian universities and colleges, to predict the likelihood of committing four types of cheating on the test or exam model of

planned behavior was used, extended by measurement of the implicit attitude towards cheating on a test or exam. The obtained results indicate that the applied model explains from 57% to 59% of the variance in intention to cheat on the test or exam and from 13% to 43% of the variance in the probability of cheating on the test or exam. The strongest predictors of intention were: behavioral control over cheating and moral obligation towards honest behavior, and the strongest predictors of the likelihood of cheating on a test or exam were: cheating in the past, intention to cheat and behavioral control over cheating. In addition, the probability of cheating on the test or exam turned out to be the highest in the case of helping another person who asks for the right answer, and in situations where other students do not cheat, the risk of cheating is low, and the difficulty of the task is high.

In the third study, the impact of signing honor codes on the declared frequency of committing academic fraud in a group of 320 psychology students was experimentally verified. The results of the conducted analysis indicate no significant differences between persons who do not sign and sign honor codes in the declared frequency of committing dishonest behavior. Regarding the expected differences in declared academic dishonesty between students signing different types of honor codes, there was a significant difference between groups that signed structured and unstructured codes, indicating a lower level of declared dishonesty among students belonging to the first of the above groups.

Conclusions from the conducted research can be used while planning ways and conditions for the verification of students' knowledge during the course of studies, during the creation of programs aimed at counteracting academic dishonesty at universities and colleges, as well as during the intervention after detecting unfair behavior of students.